

ZWOLLEI HARANGSZÓ

2019/9

Az Almere-Amersfoort-Heerenveen-Leeuwarden-Groningen- Assen- Steenwijk-Kampen és Zwolle környékén élő magyar protestánsok gyülekezeti híradója.

Közreműködtek:

A Presbitérium megbízásából szerkeszti: dr.Hermán M. János. – Közreműködtek: Kelemen A. Csongor, Németh Piroska, Szomor Attila, Urbán Ákos és dr. Varga Pál.

A tartalomból:

AZwolleiMagyarReformátusEgyházközszéghírei – Dr.Békefy Lajos: Zürichi reformáció 500 – Drs. Kelemen A. Csongor: Jól készítsétek az Úr útját... – Advent – “Gyermekvonatok” indultak 100 éve – Németh Piroska: Konfirmáció itthon vagy otthon – Dr.Varga Pál: Adventre és karácsonyra 2019

Szolgálati rend az egyházközségünkben:

- 2019. jan. 13. – dr.Hermán M. János
- 2019. február 10. – igehirdetők: Hermán Mostert Rebe-ka, (Temesvár) és Kelemen Csongor (Urk)
- 2019. márc. 10. – Igét hirdető Ambrus András, a böjtfői úrvacsoraosztás ágendáját végezte Hermán M. János
- 2019.április14 – virágvasárnap szolgált Kelemen Csongor. Fellépett a Hágai Magyar Énekkar
- 2019. április 22. igehirdető Hermán M. János; úrvacsorai liturgia: nt. Ambrus András, d.e. 11 óra
- 2019.május12. – Anyák napja. Szolgált Hermán M. János. Ünnepe a gyermekekkel
- 2019. június 9. – Pünkösöd, igehirdető: Kelemen Csongor. Nt. Ambrus András szolgálatával úrvacsoraosztás. Kovács Kata vezényli a Hágai/Amsterdami Magyar Kamarakórust
- 2019. július 14. – Szolgált Hermán M. J.
- 2019. augusztus 11. – Szolgált Kelemen Cs.
- 2019. szeptember 8. – Szolgált Kelemen Cs.
- 2019. október 13., – Szolgált Hermán M. J.
- 2019. november 10
- 2019. december 8 Van Bolhuis Szabó Emőke
- 2019. dec. 26, karácsony másodnapja de.11 óra, drs.Kelemen Csongor és Hermán M. János; úrvacsoraosztás.

Zwollei gyülekezetünkben általában havonta egyszer tartunk istentiszteletet, a hónap második vasárnapján, délután 3 órai kezdettel. Ezzel egy időben folyik a vasárnap iskolai foglalkozás a gyermekekkel, azután pedig szeretetvendégség keretében beszélgetünk. / Sátoros ünnepeink másodnapján úrvacsoraosztásra kerül sor, d.e. 11 órakor/ A nyári időszakban is tartunk istentiszteleteket, szintén a hónap második vasárnapján.

A Zwollei Magyar Református Egyházköztség istentiszteleteinek a helye 2019-ben: Lutherse Kerk, Koestraat 2-4. (A „Fundatie” múzeum melletti templomhoz a bejárat a Potgieter Singel felől található, az épület hátsó oldalán; a parkolás ingyenes.) Info: jhermanm@gmail.com, Tel: 038-4233247

refistentiszteletzwolleban

Honlap: <https://zwolleireformatus.wordpress.com/>

Lelkipásztorok: dr. Hermán M. János és drs. Kelemen Csongor Attila.

Presbiterek: Urbán Ákos gondnok, Rostás Kriszta, Németh Piroska, Truczka József és dr. Berta Balázs. – Diakónusok: dr. Berta-Érsek Réka, Bodor József és Czimbalmos Klára.

Orgonista: dr. Robert Helder.

Szeretett híveinknek és olvasóinknak áldott karácsonyi ünnepet és békés, boldog új esztendőt kívánunk!

Gloria in excelsis Deo !

A karácsonyi képeslapok történetével elsőként Buday György grafikus foglalkozott (Kolozsvár, 1907. – Coulsdon, 1990). Az angliai magyar ref. egyház tagja, egy ideig a londoni magyar kulturális intézet igazgatója volt. Ott írta meg a karácsonyi képeslapok históriáját, melyből az is kiderül, hogy ezt az első karácsonyi képeslapot 1843 karácsonyán küldhették el.

A zürichi reformáció 500. évfordulójaért hálát adó gyülekezet imái

Jó volt ott Zürichben, ebben a nemzetközi, színes kavalkádban magyar reformátusként jelen lenni, kivált, amikor megtudtam, hogy két magyar szolgálattévő is van a sokadalomban. Az ottani gyülekezet lelkésze, **Fuisz József** és a Magyar Protestáns Gyülekezet lelkésznője, **Michna Krisztina**. Az egész délelőtt olyan volt, mint egy hatalmas folyó áramlása, hol gyorsabb, hol békésebb hömpölygéssel, de mindenképpen átélhető evangéliumi és Szentlélek-áradásos sodrással. Az úrvacsorai közösségben megéltük a nyelveken, határokon, felekezeti kereteken túl emelő, a Krisztus testében egy nagy testvéri közösség, a *communio sanctorum*, a szentek közösségének a gyönyörűségét, örömet, egyetemességét, „globalitását”. Azt a másfajta globalitást, amit a régiek a hit egyetemességnek neveztek. Már az indító spanyol együttes éneklése, gitármuzsikája megadta az emelkedettség, a felülemelkedés érzését mindannyiunknak. „Que todo lo que soy, alabe al Señor, con mi corazón, de tu grande amor, cantaré, tu nombre alabaré” - „Mindaz, ami vagyok, szívem, lelkem dicsérje az Urat. Mindazért, amit Te cselekedtél, tízezer okom van, hogy Neked énekeljek és dicsérjelek Téged”. Az ugyancsak spanyol nyelvű imában ez is elhangzott: „Ma kiváltképpen azt köszönjük meg Neked, Urunk, amit 500 évvel ezelőtt a reformációban létrehoztál”. Majd különféle nyelveken felzendült a 134. Zsoltár 1. versszaka: *Úrnak szolgálai mindnyájan, Áldjátok az Urat vígan, Kik az Ő házában éjjel, Vigyáztok vagytok hűséggel*. A precízen összeállított 20 oldalas liturgiai füzetecskében az angol, olasz, francia, spanyol, cseh, holland nyelvű fordítás között ott volt a mi magyar fordításunk is. Öröm volt együtt énekelni a hívek seeregében szép fordítású zsoltárénekeinket. - **Beszélgetős igehirdetés – az ima a hétköznapi „háttérzeneje” és iránytűje**

Az igehirdetés előtti igeolvasás a 117. zsoltár 1-2. versét idézte elénk francia, koreai, olasz, magyar nyelven. Az igehirdetés textusa János 17. fejezetéből szólt a jelenlévőkhöz, Jézus főpapi imájából. A *beszélgetős igehirdetés (Predigt-Talk)* előtt csendült fel a dél-koreai református fiatalok kórusának, örömet sugárzó, mennyei énekkarának előadásában a 23. Zsoltár: *Az Úr énnékem őriző pásztora...* **Catherine McMillan** lelkésznő, a Zürich Református Kantonális Egyház reformációi „nagykövete” első szószéki mondatával világossá tette imádság és prédikáció szoros összefüggését: „Aki a szószékre áll, annak imádkozva kell prédikálnia. Aki hallgatja az igehirdetést, annak

imádságos szívvel kell azt hallgatnia”. Csak így tud Isten Lelke a felolvasott és hallott Igén keresztül a szívünkhöz szólni. Ez a szoros összefüggés imádság és igehirdetés között a zürichi reformátornak, Zwinglinek volt az egyik legforradalmibb felismerése. Ahol Isten Lelke jelen van, ott nem jöhet létre szakadás, elkülönülés, szektásodás. Erről írt Zwingli 1525-ben megjelent művében, melynek címe: „*Kommentár az igaz és a hamis vallásról*”. A 117. Zsoltárt azért olvasták fel lekciónként, mert ez a zsoltár volt az, aminek válogatott verseit Zwingli a családjával minden étkezés után elolvasott.

Az ima a zürichi reformátor számára olyan lehetőség volt, ami lelki „kísérőzeneje”, háttérmuzsikája volt a hétköznapiaknak, s a cselekvés iránytűje maradt. Az igehirdetéshez azonnal kapcsolódott három lelkész

megnyilatkozása arról, mit jelent számukra az imádság, hogyan segít a konfliktusok feldolgozásában, megoldásában? Mennyire imádkoznak a református gyülekezetek, egyháztagok? Lehet azt mondani, hogy a reformátusok valóban globális imádkozók és hatással vannak környezetükre, távolabbi országokra is? A válaszokat **Andrew Stager, Michna Krisztina, David van Welden** lelkészek fogalmazták meg. - Soli Deo Gloria – akkor és ott is azt érzem, de jó reformátusnak lenni, gyönyörűséges atyafiak, testvérek között lenni, akiket az egy hit, az egy keresztség, az egy Úr egyesít... Így lett személyesen is igazzá, ámenné, válóssá a zürichi nemzetközi reformációi vasárnap motója: Global Prayers – Global Players...

Dr. Békefy Lajos

Jól készítsétek útját, a vendég már közel

Ézs 40: 3-5, 42: 16

18 évvel ezelőtt a kalotaszegi Inaktelkén nem volt aszfaltozott út. A Nádas patak mentén, keskeny, göröngyös út vezetett a nádasdaróci letérőtől, 5 kilométeren keresztül a kis zsákfaluba. Emlékszem, sokszor az utolsó 5 kilométer időben ugyanannyit igényelt a Kolozsvárról utazótól, mint az azt megelőző 25. Hatalmas, ágaskodó kövek, tenyérynyi mély kátyúk, esős időben pedig agyagos sár nehezítette a közlekedést. A gyülekezet ekkor megelégtelt, hogy mindig, amikor elromlott az út, várnia kellett a községi tanács segítségére, és alkalmaztak egy utászt. Ennek az volt a feladata, hogy tömje a lyukakat, egyengesse a buckákat, és járhatóvá tegye az utat. Most is látom magam előtt, amint maga után húzta kis szekerét, benne lapáttal, ásóval, csákánnyal, döngölővel, vedrekkel, sóderrel.

És mindig ez a kép ugrik be olyankor, amikor olvasom, hallom Ézsaiás könyvéből azt a felszólítást, hogy: „Egy hang kiált: Építsetek utat a pusztában az Úrnak! Készítsetek egyenes utat Istenünknek a kietlen tájon át!” (Ézs 40: 3) Ezek a szavak először a babiloni fogságban levő népnek szóltak, akik bűneikért való bűnhődésük után (Ézs 40: 2) immár szabadulásra készülhettek. Évszázadokkal később Keresztelő János ugyanezekkel a szavakkal készítette, lágyította az emberek szívét a Messiás befogadására (pl. Mk 1: 3). A babiloni fogságban levő néphez képest azonban nem azt hirdeti a népnek, hogy immár „megbűnhődött a bűnéért”, hanem épp ellenkezőleg: minden embernek szembe kell néznie vétkeivel, és bűnbánatot kell tartania (pl. Mt 3: 2).

Adventi időszakban az Úr eljövetelét várjuk. Jézus Krisztus eljövetelei között azonban hármat különböztethetünk meg: *in carnem*, *in mentem*, *in gloriam* – testben, az ember lelkében, dicsőségben. Tudjuk,

hogy Jézus Krisztus *testben* már eljött...ez történt ama betlehemi istállóban. Teljes *dicsőségében* majd angyalaival együtt jelenik meg amaz utolsó/első napon. *Az ember lelkében*, belsejében pedig a Szentlélek munkája által kezd el élni.

Nos, ez utóbbihoz szükséges az „utászkodás”: az út egyengetése. Keresztelő János ezt a bűnbánathoz és a megtéréshez köti. A Jézus bűnbocsánata fényében pedig azt jelenti: megnevezni mindazt, ami nem Igéje szerint való. Megnevezni mindazt, ami gátként hever köztünk és Isten között. Megnevezni mindazt, amit önerőnkől képtelenek vagyunk megváltoztatni, és kérni, könyörögni a bűnbocsátó, újjá formáló kegyelemért. És azt fogjuk észrevenni, hogy bizony még az „utászkodás” sem a mi munkánk, hanem Isten maga rombol szét minden göröngyöt, és Ő maga tölt fel minden kátyút. Maga Ézsaiás próféta is így szól néhány fejezettel később: „*A sötétséget világossággá változtatam előttük, a göröngyös utat egyenessé. Ezeket a dolgokat véghezviszem, nem mulasztom el.*” (Ézs 42: 16)

Adventkor az Úr eljövetelére várva, a legkevesebb és legtöbb amit tehetünk ez: felfedni szívünket előtte, rámutatni mindarra, amit szégyellünk, és szeretnénk, hogy megváltozzon, és hagyjuk, hogy Ő maga, Jézus Krisztus, aki egyedül készít utat Isten és ember között, egyengesse a mi utunkat is. „*Jól készítsétek útját, a vendég már közel. Mi néki gyűlött, utált, azt mind vessétek el. A völgyből domb legyen, hegycsúcs a mélybe szálljon, hogy útja készen álljon, ha Krisztus megjelen.*” Drs. Kelemen Attila Csongor lelkipásztor, Urk, 2019 Advent havában

Adventre és karácsonyra: 2019-ben

A jókívánságok és áldás-kívánságok mindig jókor jönnek...

Az adventi és karácsonyi időben pedig különösen gyakran kívánunk egymásnak „szép és áldott ünnepelést”! E levélen keresztül most én is sok várakozással és szeretettel gondolok minden magyar Testvéremre és békés és harmónikus ünnepelést kívánok.

Az idei december hónapja szinte végig ünnep egy keresztény ember számára! E hónapban van a 4 adventi vasárnap, a karácsonyi ünnepkör és az ó-évi hálaadás alkalma is...(persze vannak itt szép számban világi ünnepek is: Mikulás-nap, névnapok, no meg a szilveszter esti vidámságok...). Búcsúzunk a 2019-es esztendőtlől...

Miért kell adventet különösen hangsúlyozni e mai világunkban?

Szerintem a „világi fények” – a sok utcai csillagos világítás, az üzletek ragyogása, a vásárlási láz – mind

elvonja a figyelmet arról, akire tulajdonképpen mi várunk, akinek érkezését ünnepeljük karácsony-kor! Ezért nekünk kell egy „más adventünk” is legyen: Jézus várása,

hogy Ő megérkezzék a szíveinkbe és hozzon abba karácsonyi békét és szeretetet. Bizony fontos lenne ezt átélni és megélni adventben és karácsony ünnepében... Igaza volt Adynak – már 1899-ben így írt a

„Karácsony” című versében:

Ma tán a béke ünnepelne, a Messiásnak volna napja,

Ma mennyé kén' a földnek válni, hogy Megváltóját befogadja.

Ma úgy kén, hogy egymást öleljük szívünkre mind, emberek –

De nincs itt hála, nincs itt béke: Beteg a világ, nagy beteg...”

Ezért én: „Gyógyulást kívánok”!

Dr. Varga Pál ulmi lelkipásztor, Heilbronn

Kees van der Staaij képviselőt köszöntjük

Áder János köztársasági elnök úr augusztus 20-i nemzeti ünnepünk alkalmából Kees van der Staaij, a Holland Királyság Képviselőházának tagja, a Staatskundig Gereformeerde Partij vezetője részére az európai családok védelme és az újkori keresztényüldözés elleni küzdelem területén végzett munkája, valamint Magyarország melletti kiállása elismeréseként a Magyar Erdemrend lovagkeresztje kitüntetését adományozta.

A kitüntetést Kocsis András nagykövet adta át ünnepélyes keretek között november 4-én.

<https://www.rd.nl/vandaag/politiek/hongaarse-onderscheiding-voor-van-der-staa-j-sgp-1.1607420>

„Gyermekvonatok” indultak 100 éve - Folytatás a 2019/7 szám 6.old.

Ismeretlen hollandiai adatok: K. H. Miskotte mellett Dekker lelkész és Kállay Kálmán részvétele a magyar gyermekek felkarolásában

A zeelandi bizottság, a Zeeuwsch-Hongaarsch Comité eredményes tevékenységéről

Véleményünk szerint a magyar gyermekek cortgenei otlité annak a zeelandi koordináló csoportnak köszönhető, amelynek W. A. Dekker lelkipásztor (Krabbendijk) volt az elnöke. A vezetőségi tagok között ott találjuk H. Dronkers német konzult (Middelburg). Middelburg, Vlissingen, Waarde és Wissenkerke községeiben már 1920 után megalakultak a gyermekekről gondoskodó bizottságok.

Kebelükből a magyar nyelvet megtanuló Willem Abraham Dekker lelkész hívta segítségül dr. Kállay Kálmánt, aki Zeeland számos gyülekezetében prédikált vagy tartott vetített képes előadást, vasárnaponként olykor három helyen is. Jelentős volt az adakozás összege is, amelyet a szervezők úgy hirdettek meg, hogy a zeelandiak a pénzükért saját maguk vállalták a zeelandi-magyar gyermekgondozást. Jelszavuk: Voor het Zeeuwsche geld, ook Zeeuwsch-Hongaarsche kinderen. Nemes verseny alakult ki a tartományban, alig volt olyan gyülekezet Zeelandban, ahol ne fogadták volna szívesen őket.

A gyermekeket szállító vonatokra a Rosendaal-Vlissingen közötti szakasz állomásain várakoztak a nevelőszülők, más helyekről a villamosok, az autóbuszok és a gőzhajók ingyen szállították a 8 és 14 év közötti gyermekeket, akik általában három hónapig maradtak a holland családoknál. Személyi igazolványuk, mely francia és magyar nyelvű volt, útleveként is szolgált. A kis magyar-holland szótárt hamar megtanulták, másfél hónap múltával már folyékonyan beszéltek, persze zeelandi tájszólással... Feljegyezték, hogy azzal, aki Romániát vagy a románokat emlegette, szembeszálltak és nem tűrték a sértegetést. Arra is emlékeztek, hogy a magyar fiúk néha hajbakaptak és a számonkérés elől elillantak, gyorsan félretéve az okokat. Ezt maga Kállay Kálmán is tapasztalta Vlissingenben, amikor a Michiel de Ruyter féle emlékhelyeket látogatta meg a kikötővárosban.

H. M. Wessels Douw számára, akárcsak Miskotte esetében, hasonlóan életre szóló benyomást tett a Cortgene szomszédságába érkező gyermekcsoport, pontosabban a Wissenkerke gyülekezetébe vonuló serege. Mintegy hatvan gyermek szállt le a komphajóról Cortgene kikötőjében, és látni kellett volna, hogy miként vonultak fogadásukra a gazdák a kocsikkal és

mindenféle szállítóeszközzel. Micsoda felvonulás volt az – jegyzi meg a szemtanú. A gyermekeket magyar tanítónő kísérte, és ottlétük idején meghatározott tanrend szerint folyamatosan oktatta őket egy erre berendezett iskolateremben, amelyet a wissenkerkei közigazgatás utalt ki számukra.

Említettük már, hogy Dekker lelkész megtanult magyarul, és így kerülhetett sor arra, hogy Krabbendijke egyházközségében az odakerült negyven gyermeknek magyarul tartott vallásórát, a nagyobbakat pedig katekéztetésben részesítette.

A Zeelandi Magyar Bizottság vezetését – W. A. Dekker lelkészt, Ph. Wessels Kz. titkárt (Goes) és A. L. van Melle pénztárost (Goes) – a magyar kormány 1927-ben érdemkereszttel tüntette ki a sikeres gyermekakció zeelandi megszervezéséért.

A hollandiai gyermekmentés kezdetének rövid történeti áttekintése

Nyomorakció!

Tábori Kornél hírlapíró és fényképész nyomán nevezték így a túlélés és a helyreállítás szolgálatát, amelyben a gyermekmentés szerepelt az első helyen.

A maradék Magyarországon húszezernél is több volt a hadi árvák száma, és országosan csak harminckét hely volt a három protestáns árvaházban. Ez annyira döbbenetes, hogy a továbbiakban olykor betűvel is kiírjuk a számokat, nehogy sajtóhibának tűnjenek.

A háborús veszteségek mellett az 1919-es esztendőben szinte minden szinten tetőzött a nyomor, főleg a kommunista forradalom kiterjedésének és a román megszállásnak a veszélye miatt. Jóllehet 1919-ben a már közlekedő vöröskeresztes vonatok gyermekeket is szállítottak az őket befogadó nyugati elosztó központokba, ezeknek a megörökítéséről alig maradtak fenn adatok, vagy még nem kerültek elő.

A szükség, de maga az élet példázta és vetítette elő a magyarok számára is azt a keresztyén gondolkodás szerinti megoldást, hogy szabad és kell is kopogtatni a hittestvérek ajtaján. Megtörtént, hogy csak el kellett indulni, mert a kapukat már előre kitárták. Ilyen tudósítást találunk 1920. január 13-án: „Holland segélyezési akció Budapesten. Fledderusné a holland főkonzul felesége, a magyar gyermekek megmentéséért a holland Vöröskereszt akciójaként csecsemőkelengyét és gyermekruhát oszt szét 40-50 asszony segítségével.”

Szomorúan emlékezetes, hogy 1918 márciusa és 1920 nyara között Európában ezrével szedte áldozatait a spanyol nátha, és hatása gátló tényezőként befolyásolta a nemzetközi gyermekmentés szervezését.

Európa szállítómunkásainak a sztrájkja is bénította az akciót 1920. június 20-tól egészen augusztus 8-ig, így emiatt gyakorlatilag nem lehetett közlekedni. Korabeli vélemény szerint ez a „bojkott nem egyéb, mint az antikrisztusi szellem óriási szervezkedésének, a hitetlenség nemzetközileg megtervezett hadseregének támadása Magyarország és a kereszténység ellen.”

Önmagáért beszél, hogy a közlekedés helyreállítása után a holland lakosság azonnal fogadta az ausztriai és németországi éhező gyermekek nagyszámú seregeit. Több helyen is olvastuk, hogy Hollandiában megközelítőleg 150 000 (százötvenezer) gyermeket tápláltak időszakosan a két világháború között. A háború alatt a semleges Hollandia a belga menekültek tízezeit fogadta be, a kormány több mint tízmillió guldent költött a segélyezésükre. A gyermekeket külön számolva, 1914-től 1922-ig 6080 (hatezernyolcvan) belga állampolgárságú gyermeket tápláltak Hollandiában – tehát nem kellett feltalálni a magyar gyermekmentést, hanem a befogadókésztségre alapozva, egyeztetni kellett, megszervezni az utaztatást és a családias elhelyezést. Az akció eszmei előkészítői Hollandiában és Magyarországon: Antal Géza dunántúli püspök és holland felesége; az erdélyi gróf Bánffy Miklós; Kuyper Henriette és Kuyper Katalin – a teológiai professzor és volt miniszterelnök, Abraham Kuyper leányai. Továbbá Sebestyén Jenő budapesti teológiai tanár, Kállay Kálmán teológiai tanár, Vredenburg báró, Fledderus főkonzul, a Hollandiában tanuló magyar ösztöndíjas diákok, meg sokan mások a református egyház hívei közül. Schelvenné-Balogh Irén, aki orvos férjével Haarlemben lakott, oroszlánrészt vállalt a református Centraal-Comité megszervezésében. Az utrechti Stipendium Bernardinum ösztöndíjasaira 1920 és 1940 között sajátos rész – kapcsolattartás és lelkigondozás - jutott ebben a karitatív tevékenységben.

Római katolikus részről Huszár Kálmán miniszterelnök, Schrotty Pál, Tóth Tihamér és Knébel Miklós lelkészek vállalták a szervezést és a vele járó felelősséget; a holland újságok közül főleg az „Ochtenblad Maasbode” jeleskedett a híradásban.

A református sajtóorgánumok közül a „Kálvinista Szemle” és a „Hongaarsche Heraut” – mindkettő Sebestyén Jenő alapításában és szerkesztésében – vállalta fel a gyermekek ügyét.

Fogalomalkotás céljából szükségesnek tartjuk a létező összefoglalások eredményeinek a bemutatását. A magyarországi Országos Gyermekvédő Liga kimutatása szerint 1920 és 1930 között hatvanegyezer-négyszáznegyvenhét gyermek vett részt a gyermeküdtetési akcióban. A fogadó országok: Anglia,

Belgium, Hollandia, Svájc és Svédország, de mellettük más államokról is tudunk, ahol magyar gyermekeket fogadtak. **Hollandiába hivatalosan 28.053 (huszonnyolcezer-ötvenhárom), Belgiumban 21.542 (huszonegyezer-ötszáznegyvenketten),** Svájcban 10.680 (tízezer-hatszáznyolcan) fordultak meg, de a valóságban mindhárom országban nagyobb volt a számuk.

A Liga budapesti irodájában hozzávetőlegesen ezer holland, ötszáz belga és négyszáz svájci nevelőszülő fordult meg.

Hollandiába 1920. február 10-én indult az első gyermekvonat a magyar Liga és a hollandiai Centraal Comité szervezésében. A kórházvonalat a magyar hadügyminisztérium bocsátotta rendelkezésre, és arról is több helyen olvasunk, hogy az első vonat költségeit a holland királyi család fedezte. A hatszáz gyermeket (háromszáznegyven fiú, kétszázhatvan leány) – valamennyien hat és tizenégy év közöttiek – húsz ápolónő, tíz diakonissza és két orvos kísérte. (A genfi gyermekvédő kongresszuson 1920 februárjában arra volt kilátás, hogy még a nyár vagy az esztendő folyamán harmincezer magyar gyermeket is elhelyezhetnek külföldön.) A protestáns gyermekvonatok mintájára 1920. május 26-án háromszáz főnyi katolikus magyar gyermekseereget jelölt ki a Magyar-Holland Katolikus Gyermeksegély Bizottság. Mivel 14 és 17 közötti serdülőket választottak ki az utazásra, és mivel az ifjak nehezebben alkalmazkodtak a holland életkörülményekhez, ezért szinte elriasztották a családokat a további vendégvárástól. Valahogyan az a hullám is szerencsésen lezajlott és azután a katolikus lakosság is szívesen fogadta a római katolikus magyar gyermekeket, főleg dr. Knébel Miklósnak köszönhetően.

Hálájuk kifejezésére, figyelemfelkeltő szervezéssel ötvenezer magyar gyermek ünnepelte 1920. április 30-án a holland királyi pár Juliánna nevű leánygyermekének a születésnapját a Gellért-hegyen. Fledderus holland konzul rezidenciája előtt elvonulva énekszóval, tánccal köszönték meg Hollandiának azt, hogy immáron kétezernégyszáz társukat fogadták szeretettel.

A magyar gyermekek létszáma 1920 és 1923 között: Hollandiában **17.235** (tizenhétezer-kétszázharmincöt), Svájcban 6329, Belgiumban 1128; Angliában 52, Svédországban pedig 131.

Feltétlenül szólnunk kell a magyar katolikus vonalon történt gyermekmentés kimutatásairól is, hiszen csak így egészül ki ennek a nagy horderejű szolgálatnak az arculata.

„Egymás terhét hordozzátok”, ez volt a római katolikus szállást szerző bizottságnak a jelmonda-

ta, amelynek a tagjai a Hongarije in nood (Szükséget szenvedő Magyarország) alapítvány keretében tevékenykedtek, és 25 gyermekvonat indításáról-fogadásáról gondoskodtak. Az általuk adminisztrált gyermekek száma 1920 és 1923 között **10.578** (tízezer-ötszázhetvennyolc).

A két azonos időszakra eső kimutatás között lényeges eltérést látunk, de egy alapos feltérképezés nyomán majd pontosabb számokkal szolgálhatnak a kutatók.

Schrotty Pál, aki az akció kezdetétől teljes rálátással bírt a gyermekmentés folyamatára, 1923 elején írja, hogy 1922. október 1-jéig a hollandok „**6581** (hatezer-ötszáznyolcvanegy) magyar katolikus gyermeket vittek ki jószívű emberek lakta, áldott hazájukba.”

Ez a megbízhatónak tűnő szám is mutatja, hogy idővel, felekezeti versengés nélkül, a részekre lebontott kimutatásokból rekonstruálni lehet az adatokat. Ugyancsak Schrotty Pál jegyzi meg csodálattal 1923 februárjában, hogy: „Ha ma mégis még mindig vonat vonat után indul Hollandiába, ez a magyar katolikus gyermekakció apostolának, dr. Knébel Miklós, Esztergom-főegyházmegyei papnak köszönhető, ki városról-városra, faluról falura jár és holland nyelven beleprédikálja a fogékony holland szívbe a Regnum Marianum szenvedéseit és gyermekeinek leírhatatlan nyomorát.”

Wilhelmina királynő 1923-ban ünnepelte uralkodásának 23. évfordulóját, és ez alkalommal a két említett bizottság hat-hat magyar gyermeket választott ki a köszöntésre, és két tanítónő vezetésével egy vesszőkosárral fehér rózsát vittek ajándékba a királynőnek hozzátéve, hogy a szívük fő helyén őrzik a királynő és az ország emlékét.

Tudunk róla, hogy a külföldön élő hollandok szövetsége is támogatta az úgynevezett „magyar ügyet”, és a Dordrechtben szervezett 1923-as nagy kiállításon magyar részleget is szerveztek.

Külön színfoltot jelentett a holland nevelőszülők látogatása Magyarországon. Tudomásunk szerint legelső alkalommal 250 nevelőszülő érkezett Budapestre 1924. június 30-án, ahol ünnepélyesen fogadták őket a Bethesda kórház kertjében: Ravasz László köszöntését Sebestyén Jenő fordította holland nyelvre. Másnap a Kálvin-téri templomban Ravasz László prédikált. In 17,21 alapján, Szabó Aladár is köszöntötte hollandul az egybegyűlteket, végül Raffay lutheránus püspök imádkozott.

A gyermekakciót 1927-re „hivatalosan” már lezártak tekintették, de az még 1930-ig folytatódott,

főleg magánkezdeményezésből és egyházi vonalon. A visszatérő vonatokban nagy mennyiségű ruhát, élelmiszert és hasznos ajándékokat küldtek haza a gyermekekkel. Ezekkel a kimutatásokkal is szükséges foglalkozni, valamint a Magyarországon fenntartott holland konyhakkal, otthonokkal és iskolákkal. Továbbá létezik hozzávetőleges kimutatás a külföldön elhunyt, az örökre kint maradt és a Hollandiába visszatért gyermekekről, azok lelkipozíciójáról.

A témára épülő irodalmi művek sokasága arról tanúskodik, hogy a gyermekek iránti szeretet csodákat cselekedett, a kényszerű emigrációval és árvasággal járó fájdalmat és örömet egyaránt megőrizték. Cardyn professzor vallomása például annak a magyarság iránti páratlan érdeklődésnek a mibenlétéről szól, amelyet a gyermekek ébresztettek benne: „Ebben az évben lesz tíz esztendeje – mondja kifogástalan magyar kiejtéssel, mintha valami magyar professzor beszélne –, hogy a magyarokkal, helyesebben mondva magyar gyermekekkel megismerkedtem. Addig nem is igen tudtam, hogy a magyar kulturális élet milyen magas fokon áll, mert nem igen érdeklődtem Magyarország után. A gyermekek keltették fel érdeklődésemet. Rokonoknál, ismerősöknél látogatásaim alkalmával találkoztam velük.

Udvariasságuk, közvetlenségük megkapta a lelkemet. A nyelvüket nem értettük, beszélni sem igen tudott velük senki, de velem együtt mindenki az első pillanatban megszerette őket. Azt gondolom, valami különös nemzeti varázs áradt ezekből a gyermekekből...

Ettől kezdve sokszor ott voltam a gyermekvonatok érkezésénél és legtöbbször budapesti utaimat is gyermekvonattal tettem meg. Lehetetlen tollal leírni azokat a megható jeleneteket, amelyeknek a belga állomásokon és Budapesten a gyermekvonatok érkezésekor és indulásakor szemtanúja voltam. A belga szülők búcsúja éppen úgy megható volt, mint a magyar szülőké az állomásokon... (Folytatása következik)

Hermán M. János

Találkozás Visegrádon...

A Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége idei konferenciáját és közgyűlését Visegrádon tartotta meg, szept. 3-6 között. A helyet tudatosan választotta az elnökség Magyarország e híres királyi városában, közel Budapesthez, mert így lehetőség nyílt **több magyarországi egyházi és világi meghívottal és megbízottal való találkozásra és tanácskozásra.**

Nyugat-Európa magyar gyülekezeteinek küldöttei 8 országból jöttek és összesen mintegy 50 személy vett

részt idén ezen a találkozón. Sikeresnek mondható az anyaországi küldöttekkel való eszmecsere és a jövőre nézve a további jó kapcsolatok ápolása (**ösztöndíjasok, lelkészek küldése a nyugati diaszpórába, a Szövetség és egyes gyülekezetek támogatása**). A résztvevők Visegrád nevezetességeit is felkeresték – a romos várat a Duna-kanyar fölötti dombon és a királyi palotát „lenn” a Duna parton –, s a református templomban egy vasárnapi istentiszteleten vettek részt. Valamennyi gyülekezetünkről beszámolt hall-hattunk és a nürnbergi gyülekezet is tagja lett a Szövetségnek. A közgyűlés a találkozó végén egy nyilatkozatot fogadott el, jövőre pedig Svájcban, a Zürichi-tó partján lesz a NyEMPgySz **közgyűlése**. Németországi Magyar nyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetsége .....

Hannoveri közgyűlés 2019 nov 25

Új badeni magyar gyülekezeti körzet

Dél-Németország területén több városban már régen van magyar református ill. protestáns gyülekezet és rendszeres istentisztelet. A müncheni, augsburgi, ulmi, dietenheimi, heidenheimi, stuttgarti, heilbronn és heidelbergi magyar istentiszteletek mellé ezután be kell sorolni a karlsruhei és freiburgi magyar gyülekezetek istentiszteleteit is. (Megjegyzés: Mannheimban is volt egy évig magyar istentisztelet. 2018 őszétől havonta egy magyar istentiszteletet tartott Ráksi Lajos ref. lelképásztor, KCSP-s ösztöndíjas, három badeni városban - Mannheimban, Karlsruheban és Freiburgban -, de 2019 őszétől megszűnt az ösztöndíja és német segédlelkészi szolgálatba ment. Hogy a fenti gyülekezetek ne maradjanak lelkész – ill. istentiszteletek – nélkül, havi egy alkalommal vállalta Varga Pál, Heilbronn-ban lakó lelképásztor, Karlsruhe és Feiburg magyar gyülekezeteiben a helyettesítést. A mannheimi magyarok a közeli Heidelbergben vehetnek részt a havi magyar istentiszteleteken).

Baden tartományban eddig is sok magyar élt – és van itt sok vendégmunkás is -, akik a nagyobb városokban munkát találtak. Az ő megkeresésük egy fontos feladat a nyugati diaszpórában!

A badeni egyházi közösségeknek van egy honlapja is: www.badeni-protestants.de. Itt olvashatók a magyar istentiszteletek pontos helyei és az istentiszteletek kezdési időpontjai is. Ezenkívül a magyar kultúregyesületek is jó tájékoztatást adhatnak a freiburgi és a karlsruhei magyar istentiszteletekről, amelyekben a helyettesítést olykor még svájci magyar lelkészek is szívesen vállalják.

Örvendünk annak, hogy mindkét említett városban a magyar közösségek egy-egy német templomban találtak otthonra, ami a badeni német egyház vendégszeretetére utal. E két magyar gyülekezet is kéri a felvételét a Németországi Szövetségünkbe 2020. jan. 1.-től. Isten hozta őket a körünkben és további áldásos szolgálatot kívánunk nekik. Dr. Varga Pál

Hírek: 2020-as rendezvények

A következő esztendő úgy a Kárpát-medencében, mint a határokon túli magyar diaszpórában több jelentős egyházi eseményt fog hozni. Például lesz egy fontos rendezvény az „egység nap” jegyében Marosvásárhelyen, május 22-23.-án, a Magyar Református Konvent rendezésében.

--Április 3-5: Magyar Presbiteri Konferencia és továbbképző – ismét a németországi Burbach-Holzhausenben-(Siegen mellett)

--Április 4-10: A 61. Ifjúsági Konferencia (EMEIK) – ugyanott –

--Április 29 - május 3. – Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem „Akadémiai napjai” Balatonszárszón, az Ordass Lajos Központban

--Szept. 10-13: A Nyugat-Európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének éves találkozója és közgyűlése a svájci Männedorf-ban (a Zürichi tó partján)

--Az ulm-környéki magyar gyülekezet a fennállása 40-éves jubileumának megünneplésére készül.2020 szept. 27.-én.

--November 30.-án: A Németországi Magyar nyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetsége évi közgyűlése - Hannoverben

Konfirmációi előkészítés

Konfirmáció itthon vagy otthon

Magyar családok külföldre költözésükkor sokszor nem rögtön, és nem egyformán szakadnak el az anyaszó minden kötelékétől.

Vannak szolgáltatások, amiket azonnal megtalálunk külföldi új otthonunkban, de vannak bizalmi kapcsolaton alapuló szolgáltatások, amelyekért még évek múltán is hazajárunk. Ilyen lehet a fodrász, a kozme-

tikus, autószerelő, fogorvos, de ilyen lehet bizonyos szempontból a család gyülekezete, lelkésze, papja is. Különösen, ha régi, esetleg többgenerációra visszavezethető kötelékről van szó és olyan ünnepi eseményről, hagyományról, amilyen a keresztlő vagy a konfirmáció, a család szülőfalujában. A keresztlő egyszerűbb, mert nem előzi meg, hosszabb, egy-két éves komoly tanulási, felkészülési időszak, és vizsgát sem kell tenni. Viszont a konfirmáció már bonyolultabb.

Ennek áthidalására hoztam létre egy virtuális csoportot, ahol országokon átívelően taníthatom a konfirmandusokat. Nemcsak a tananyagról van itt szó, hanem olyan dolgokról, is amik őket foglalkoztatják, egy csoport, ahol a korosztályukkal találkozhatnak, egyfajta egymást támogató közösséget találnak, akik nem egymást bírálják, hanem segítik. Kicsit olyan ez, mint régen a levelezés egy másik országban élő gyerekekkel. Pont abban az időben, amikor különösen fontos a saját korosztályukkal való kapcsolat, a saját identitásuk fejlődése szempontjából, és sokszor a külföldi gyerekekkel nem minden területen találják meg a kapcsolatot, lehet ez a magyar gyökerek megismerésének, megtartásának, a saját szintjükön való megélésének az alkalma. A csoportunknak a „LETT” nevet adtam, ami egy mozaikszó, Láthatatlan Egyház Testvéri Társaság

Az egyik első téma a kapcsolat keresése, Isten megismerése, a történelem és a szabadság között az '56-os forradalom kapcsán. Íme egy rövid részlet a csoportbejegyzésből:

Egy beszédes érme

„Tegnap a cserkészekkel és a hágai gyülekezettel ,56-ról emlékeztünk.

Kérdésem, hogy tudjátok-e hogy hogy kapcsolódik az a pénzérme a **szabadságharchoz**?

Ez egy nagyon régi pénzérme. Kézzel fogható történelem egy bizonyos korból. Segít az évszám, a felirat. A mi történetünk, a teremtett világ, mind a része ugyanannak a világnak amiről a Bibliában szó van. Mindkettőben tetten érhető Isten munkája, szeretete, gondviselése.

Szóval az a lényeg, hogy nincs olyan távol a Biblia valósága, a teremtett világ valóságától, mint ahogy

azt gondoljuk. Sőt az a szuper benne, hogy pont arról szól, **hogyan tudunk újra kapcsolódni ahhoz az paradicsomi elveszett világhoz, ahol Isten a barátunk volt és minden teljes és kerek volt.** A Szabadság Egyenlőség Testvériség hön áhított, de Isten nélkül nem megvalósuló világa.”

A csoportban van aki Magyarországon jár konfirmáció előkészítőre, így ő mesél arról, mit csináltak, miről beszélgettek a konfirmációs órán. A zwollei gyülekezet fiataljai pedig arról beszélhetnek, amit ők hallottak a gyerekistentiszteleten. Saját élményeiket, tapasztalataikat oszthatják meg. Lesz aki végül Hollandiában a Zwollei Református Gyülekezetben konfirmál majd, és lesz aki Magyarországon.

Ahogy a Heidelbergi Káté évszázadokon és országokon átívelő vezérfonal a hitünkhöz, úgy lehet ma is egy ilyen virtuális csoport vezérfonala is, ahol a cél a fiataloknak azon értékek és gondolkodásmód továbbadása, annak a hitnek a magvetése, amire a keresztesítés alkalmával mi szülők és keresztszülők igent mondtunk, amit szüleink, nagyszüleink, hitvalló ősünk is hittek és megélték. . . . . *Németh Piroska* . . . . .

Szentmise, HÁGA

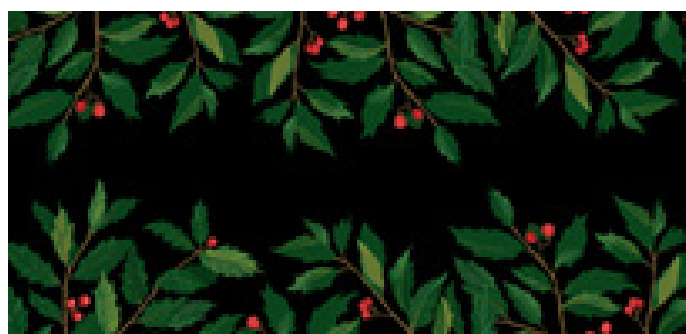
December 1. vasárnap 12:30 óra, Onbevlekt Hart van Maria (Marlotkerk) Bloklandenplein 15. 2594 CK Den Haag

A szentmise keretében egy keresztesítő is lesz. Közreműködik a Hágai Magyar Énekkar Kovács Kata vezetésével.

VIANEN, református istentisztelet December 1, első adventi vasárnap, 14:30 órai kezdettel

Élő Adventi Kalendárium: Aki szívesen részt vesz ezen az alkalmon, hozzon (adventről) egy éneket, rövid történetet, verset vagy gondolatot, ami fontos számára. Ezt fénymásolja le A5 formában 20 példányban. Az alkalom végén a lapokat összekapcsoljuk, hogy haza vihessük mint Adventi Kalendáriumot, amit egymásnak állítottunk össze.

Az alkalom abból fog állni, hogy egymásnak ezeket felolvassuk, elénekeljük. Ennek Tüski Márta ad liturgikus keretet.

ÁDVENTI ISTENTISZTELET

ROTTERDAMBAN

DECEMBER 1, Ádvent 1. vasárnapja, 15 óra

Cím: Gebouw De Heuvel, Grotekerkplein 5, 3011 GC Rotterdam

Szeretettel várunk mindnyájatokat, gyermekistentisztelet is lesz!

Paál Károly, ref. lelkész (telefon: 06-13170606)

Némethné Scherman Piroska, hitoktató (telefon: +31-6-11831919)

Minden érdeklődőt szeretettel vár az **Amszterdami**

Magyar Kórus a 2019-es karácsonyi koncertjére.

Időpont: **December. 7.,** szombat, 20:00

Helyszín: Leiden, Sitjhoff - Cultuur

VIANEN, református istentisztelet December 8. Második adventi vasárnap. 13.30 órai kezdettel nt. Tüski Márta szolgál

AMSZTERDAM Református istentisztelet

December 8. vasárnap, 15:00-óra. Énekel az Amszterdami Magyar Kórus, Lachegyi Máté vezényletével.

Istentisztelet minden hónap 2. vasárnapja 15:00 óra . Vrijburg Templom Amszterdam

Herman Gorterstraat 31, 1077 WE Amsterdam

„Ilyenkor decemberben...”

A Hágai Magyar Énekkar és Gyermekkar adventi koncertje

2019 december 14. szombat 16.00 óra
Vredehuis, Riouwstraat 1, Den Haag

Kirkósa Orsolya, Janszó Orsolya – szoprán,
 Bálint Gábor – tenor, Bruckner Máté – basszus
 Barkaszi József, Kovács Marcell,
 Pál-Balázs Amadé – gitár, Major Júlia – fuvola

Zongorán közreműködik: Lachegyi Máté

Zenei vezető: Kovács Katalin

A belépés ingyenes, mindenkit szeretettel várunk!

Mikes Kelemen Kör rendezésében 2019. december 8-án, vasárnap 14.30 órakor Hoeks Györky Zsuzsa tart előadást.

Téma: „Más utakon, Ady Endre 100 éve – 100 év múlva”. /A költő halálának 100. évfordulója tiszteletére megrendezésre kerülő és válogatott verseiből összeállított megemlékezés./- Arra kéri a kedves érdeklődőket, hogy megemlékezés után olvassák fel kedvenc Ady verseiket, és mondják el, hogy milyen jelentéssel bír számukra a választott költemény, ezzel is tisztelve a nagy magyar költő emlékét.

Zwolle, református istentisztelet. dec. 8 , d.u. 15 h : nt. Van Bolhuis Szabó Emőke szolgál

A Hungaria Club December 14-én 19:00 órai kezdettel tartja évzáró klubestjét karácsonyi ünnepséggel egybekötve. Zenés-táncos esténken a Váradi-Lakatos trió húzza a talpalávalót. Finom magyar ételekkel és italokkal várunk minden kedves érdeklődőt. Pacsura Dávid néptáncos,- tanár a klubest előtt 18:00 óras kezdettel táncbátort tart, részvétel ingyenes.

Cserkészfoglalkozás Zeist-ben

December 15. vasárnap, 10:00-13:00-Téma:- Karácsony-Helyszín: De Vonk, Padvinderslaan 14. 3708BS Zeist

Amszterdami Magyar Szalon

December 15. vasárnap, Karácsonyi Koncert és könyvvásár
Fellép az Amszterdami Magyar kórus Lachegyi Máté vezetésével.
kapunyitás 14:00-tól, az előadás **14:45-kor** kezdődik
Goethe Intézet Amsterdam,
Herengracht 470, 1017 CA Amsterdam

Vianen- December 25. Karácsony első napja. 14.30 óra, Istentisztelet és szeretetvendégség.

Helyszín: Vianeni Magyar Otthon: Panoven 17 A, 4133 NG Vianen (bejárat a Langeweg 165 sz. házzal szemben).

Zwolle- December 26 Karácsony második napja. Istentisztelet, úrvacsoraosztás, d.e. 11 órai kezdettel. Szolgál: drs. Kelemen Attila Csongor urki lelképásztor és dr. Hermán M. János. Műsor gyermekekkel, kántálás, szeretetvendégség. Cím: Lutheránus templom, Koestraat 2-4, Zwolle, a Fundatie Múzeum mellett

KVK- Bejegyzésünk a Kereskedelmi Kamara nyilvántartásába

Urbán Ákos gondnok testvérünk, Rostás Kriszta presbiter testvérünk valamint Hermán M. János lelképásztor 2019 június 27-én a Kereskedelmi Kamaránál jogi személyként jegyeztette be a Zwollei Magyar Református Egyházközseget. Gegevens Kerkgenootschap: RSIN 860184420. Activiteit: 94911- Religieuze organisaties. Naam: Hongaarse Protestantse Gemeente Zwolle. Zwollei Magyar Református Egyházközség. – Pénztáros: Rostás Kriszta

Kőrösi Csoma Sándor Program hollandiai egyházi ösztöndíjasa 2019 szeptember elsejétől szintén Némethné Scherman Piroska hitoktató. Elérhetőség: nemeth.piroska@gmail.com ; 00 31 6 11831919.

Zwolle, 2019 nov. 10-iki istentisztelet

Istentiszteletek 2020-ban

Figyelem! **Figyelem!** Figyelem!

2020 január hava és április között a zwollei Plantage Kerk templomában tartjuk az istentiszteleteinket, mivel javítják a lutheránus egyházközség épületét. Az új címen is a hónap második vasárnapján tartjuk az istentiszteleteinket, szintén 15 órai kezdettel. Ter Pelkwijkstraat 17, 8011 SE Zwolle

Az 1874-ben épült Plantage Kerk szószéke

Falinaptárok

Urbán Ákos (Almere) és Ida Eldering (Velp) testvérünk református és katolikus falinaptárokat hozott a zwollei híveknek, köszönjük szépen!

Születés

Hálát adunk Leonard Victor, Tommy Vermeire és Vermeire-Urbán Emese gyermekének a születéséért, aki 2019 november 26-án, Haarlemben érkezett közénk, drága szülei, nagyszülei, nagynénjei és nagybátyjai igazi öröme. Élő Isteünknek mondunk köszönetet!

Zwolle: decemberi stentiszteletek

••2019. dec. 8 , d.u. 15 h :Nt. Van Bolhuis Szabó Emőke szolgál

••2019. dec. 26-án, karácsony másodnapján úrvacsoraosztás. Istentisztelet kezdete délelőtt 11 óra. Nt. Kelemen Attila Csongor és Hermán M. János szolgál

Zwollei Harangszó -- 2019/9

Lapzárta: 2019 dec.1-én

A Zwollei Magyar Református Egyházközség Presbitériumának a

megbízásából szerkesztette Hermán M. János és Szomor Attila

A Zwollei Harangszó korábbi számait a www.zwolleireformatus.nl honlapon lehet elérni. Info: www.zwolleireformatus.nl és

<https://nl-nl.facebook.com/refistentiszteletzwolleban/>

Boldog karácsonyt!

